MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tat-13 ta' April, 2007

Citazzjoni Numru. 323/2005

A

-vs-

B

Il-Qorti;

Rat iċ-ċitazzjoni ppreżentata fis-6 ta' Ottubru, 2005 li permezz tagħha l-attur espona bir-rispett:

Illi l-partijiet iżżewġu fl-24 ta' Settembru, 1999, u minn liema għaqda twieldet tifla l-minuri X, li għandha erbgħa (4) snin; u

Illi għal dan iż-żwieġ il-partijiet taw il-kunsens tagħhom għall-

kuntratt taż-żwieġ bl-esklużjoni pożittiva taż-żwieġ innifsu, jew ta’ xi wieħed jew aktar mill-elementi essenzjali, jew oħrajn tal-ħajja miżżewġa, jew tad-dritt għal att taż-żwieġ, u dan sar bi skop unikament qarrieqi kif ser jirriżulta waqt it-trattazzjoni tal-kawża; u

Illi l-kunsens tal-konvenuta għal dan iż-żwieġ kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ ġudizzju fuq il-ħajja miżżewġa tagħha u jew b’anomalija psikoloġika serja li jagħmilha impossibbli għall-konvenuta li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ;

Tgħid għalhekk, il-konvenuta għaliex m’għandhiex din il-Qorti:

1. Tiddeċiedi u tiddikjara għar-raġunijiet premessi li ż-żwieġ bejn il-partijiet huwa null u bla effett għall-finijiet u effetti kollha tal-Liġi.

Bl-ispejjeż kontra l-konvenuta nġunta għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta’ l-attur maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota ta’ l-eċċezzjonijiet tal-konvenuta ppreżentata fl-20 ta’ Jannar, 2006 li permezz tagħha eċċepiet:

1. Illi l-eċċipjent taqbel li ż-żwieġ tal-partijiet jiġi ddikjarat null u mingħajr effett fil-liġi iżda minħabba li l-kunsens ta’ l-attur kien ivvizzjat b’esklużjoni posittiva taż-żwieġ jew wieħed mill-elementi essenzjali tiegħu u iktar talli l-kunsens ta’ l-attur kien ivvizzjat b’difett ta’ diskrezzjoni ta’ ġudizzju dwar il-ħajja miżżewġa u/jew b’anomalija psikoloġika serja li jagħmilha impossibli li l-attur jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ.

2. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri jekk ikun il-każ.

Bl-ispejjeż kontra l-attur.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuta maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat l-atti proċesswali.

Rat l-affidavits ta' l-attur u ta' omissis.

Semgħet xhud u l-kontro-eżamijiet relattivi.

Rat il-verbal tas-seduta tas-16 ta' Marzu, 2007 illi permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Ikkunsidrat;

Illi l-attur qed jitlob l-annullament taż-żwieġ kontrattat bejn il-partijiet fl-24 ta' Settembru, 1999 a bażi tal-artiklu 19 (1) (d) u (f) tal-Kapitlu 255 tal-Liġijiet ta' Malta. Il-konvenuta mhux tikkontesta t-talba, iżda qed tgħid li ż-żwieġ hu null għal raġunijiet oħrau f'kull każ kif dejjem irritenew il-Qrati Maltin; "*F'materja ta' żwieġ illi huwa ta' ordni pubbliku, ma tistax tagħmilha daqshekk faċli li parti tirrepeti kliem il-liġi u l-parti l-oħra tammetti u b'hekk jirrendu ż-żwieġ annullabbli bl-iktar mod faċli u espedjenti. Hawn ma aħniex fil-kamp ta' kreditu likwidu jew responsabilita' ta' xi kolliżjoni imma f'kamp l-iktar delikat u serju u l-Qorti ma tistax tħalli nies li kappriċċożament wara xi żmien ta' żwieġ jiddeċiedu illi kellhom nuqqas ta' diskrezzjoni fuq iż-żwieġ u meta jkollhom sieħba jew sieħeb ieħor jerġgħu jakkwistaw malajr din id-diskrezzjoni u jsiru maturi. Fejn jirriżultaw verament raġunijiet għall-annullament tiegħu l-istess żwieġ għandu jiġi annullat pero' dan ma għandux ikun sabiex jiġu akkomodati l-kapriċċi ta' dak jew l-ieħor. Għalhekk il-kawżali għall-annullament għandha tirriżulta ċara u mingħajr dubbju.*" (Anna Tonna vs Alexander Tonna deċiża mill-Qorti ta' l-Appell fis-6 ta' Novembru, 1991).

L-artikoli ċitat mill-attur jirrigwardjaw;

19 (1) (d) – vizzju tal-kunsens ta' xi parti li jkun b'difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-ħajja miżżewġa jew fuq id-drittijiet u

dmirijiet essenzjali tagħha jew b'anomalija serja psikoloġika li tagħmilha impossibbli li dik il-parti taqdi l-obbligazzjonijiet
essenzjali taż-żwieġ;

19 (1) (f) – li l-kunsens ta' xi parti jkun inkiseb b'esklużjoni pożittiva taż-żwieġ jew xi element essenzjali tiegħu, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ.

Kif fakkret riċentement il-Qorti tal-Appell fis-sentenza fil-kawża fl-ismijiet Kif fakkret riċentement il-Qorti tal-Appell fis-sentenza fil-kawża fl-ismijiet <u>Sylvia Zammit vs Heleno Zammit</u> (13 ta' Frar, 2007) "*Fl-ewwel lok hija rilevanti l-osservazzjoni li* ***onus probandi ei qui dici non ei negat*** *u konformament ma' dan il-prinċipju kardinali f'materja ta' provi, l-oneru tal-prova jirrisjedi fuq il-parti li tallega. Multo magis f'każijiet bħal dawn in disamina fejn teżisti fil-liġi presunzjoni dwar il-validita' tal-kuntratt taż-żwieġ, sakemm ma jiġix muri l-kuntrarju bi prova sodisfaċenti li jeżistu, wieħed jew aktar, mir-raġunijiet espressament kontemplati fil-liġi.* (Appell - <u>Joseph Zammit vs Bernardette Zammit</u> (deċiża - 27 ta' Jannar, 2006);

Il-Qorti kompliet tgħid illi ġie osservat fil-kawża <u>Josette Spiteri vs George Spiteri</u> (Vol LXXXV-II-81) li "*Jinsab assodat fil-ġurisprudenza li jkun hemm difett serju ta' diskrezzjoni kemm il-darba jirriżulta li fil-mument tal-għoti ta' kunsens parti jew oħra tkun priva b'mod sostanzjali ossija gravi, minn dik il-fakolta' kritiko-estimattiva jew kritika valutattiva dwar l-oġġett tal-kunsens taż-żwieġ jew minn dik il-maturita' affettiva li hija presuppost għall-għażla libera dwar l-imsemmi oġġett. Għalhekk difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju mhux sempliċement nuqqas ta' ħsieb jew nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wieħed jagħmel għażliet jew jieħu deċiżjoni żbaljata (infatti deċiżjoni jew għażla żbaljata hi perfettament kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' ġudizzju – PA <u>Camilleri vs Camilleri</u> deċiża fil-21 ta' Novembru, 1995). Li parti fiż-żwieġ ma tkunx fehmet suffiċjentement fis-sens li ma tkunx ħasbet*

biżżejjed jew ma tkunx irriflettiet biżżejjed fuq il-ħajja miżżewġa jew fuq drittijiet jew dmirijiet essenzjali tal-ħajja

miżżewġa ma jammontax għal difett serju ta' diskrezzjoni (PA <u>*Selina Vella Haber vs Joseph Gatt*</u> *deċiża fil-15 ta' April, 1996). Biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju kif ravviżat fl-artiklu 19 (1) (d) irid ikun hemm l-inkapaċita' psikika (mhux neċessarjament anomalija psikoloġika fis-sens mediku/psikjatriku) jew kostituzzjonali li wieħed jagħraf u jirrifletti u li jiddeċiedi l-liberament fuq l-oġġett tal-kunsens matrimonjali.*

Konformament mal-premess sabiex l-azzjoni attriċi tirnexxi fuq il-kawżali jeħtieġ li jiġi pruvat sodisfaċentement li fil-mument tal-għoti tal-kunsens il-partijiet jew wieħed minnhom kien affett minn difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-ħajja matrimonjali u fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali li din timporta. 'In altri termini e' necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano, una discrezione che impegni per il futuro 'Bersini – ċitat fil-kawża <u>*Angela Spiteri Selvaggi vs Joseph Spiteri*</u> *deċiża mill-Prim'Awla fl-4 ta' Novembru, 1994). L-obbligazzjonijiet essenzjali fil-ħajja matrimonjali huma bażati fuq il-kunċett ta' unjoni permanenti, esklussiva u rrevokabbli diretta għal komunjoni ta' ħajja u l-prokreazzjoni u t-trobbija tal-ulied. Din il-kapaċita', li hu jassumi dawn l-obbligi għandha teżisti fiż-żewġ partijiet (PA* <u>*Charles Atkins vs Matilde Atkins*</u> *deċiża 2 ta' Ottubru, 2003).*

Iżda la deċiżjoni żbaljata u lanqas kull stat ta' immaturita' ma huma suffiċjenti biex jintegraw dan il-caput nullitatis. Ma hemmx bżonn li parti jkollha xi livell għoli ta' maturita' jew edukazzjoni iżda ta' l-inqas il-livell irid ikun li dik l-istess parti tkun kapaċi tagħmel il-valutazzjoni sħiħa, ponderata u libera dwar iż-żwieġ u dwar id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taż-żwieġ (PA <u>*Melanie Borg vs Joseph Borg*</u> *deċiża 29 ta' Ottubru, 2003).*"

Mill-provi mressqa mill-partijiet jidher li l-attriċi ltaqgħet mal-konvenut meta kellha ħmistax (15)-il sena u żżewġet wara li fl-1999 ta' sbatax (17)-il sena kellha tarbija mingħand il-

konvenut. Għalhekk iżżewġet ta' dsatax (19)-il sena. Tgħid illi l-konvenut qatt ma kien ta appoġġ għaliha fi żmien it-tqala. F'dak iż-żmien il-konvenut kellu problemi biex jibqa' Malta għaliex ma kellux permess joqgħod hawn Malta u skond l-attriċi ngħataw parir li jiżżewġu biex ikun jista' jibqa'. Meta żżewġu pero' l-problemi baqgħu magħhom għaliex skond l-istess attriċi l-konvenut qatt ma kien jagħti kasha u baqa' jgħix ħajja ta' ġuvni. Tgħid testwalment illi "*kieku ma kienx hemm din il-kwistjoni li Lotfi se jitkeċċa ma kontx niżżewġu.*" Għamlet dan kontra l-parir ta' missierha li mill-bidu kien kontra din ir-relazzjoni. Il-konvenut jiċħad dan kollu u jgħid li huwa dejjem kellu permess jaħdem Malta.

Kif fakkret riċentement il-Qorti tal-Appell fis-sentenza fil-kawża fl-ismijiet Kif fakkret riċentement il-Qorti tal-Appell fis-sentenza fil-kawża fl-ismijiet Sylvia Zammit vs Heleno Zammit (13 ta' Frar, 2007) "*Fl-ewwel lok hija rilevanti l-osservazzjoni li **onus probandi ei qui dici non ei negat** u konformament ma' dan il-prinċipju kardinali f'materja ta' provi, l-oneru tal-prova jirrisjedi fuq il-parti li tallega. Multo magis f'każijiet bħal dawn in disamina fejn teżisti fil-liġi presunzjoni dwar il-validita' tal-kuntratt taż-żwieġ, sakemm ma jiġix muri l-kuntrarju bi prova sodisfaċenti li jeżistu, wieħed jew aktar, mir-raġunijiet espressament kontemplati fil-liġi.* (Appell - Joseph Zammit vs Bernardette Zammit (deċiża - 27 ta' Jannar, 2006);

Il-Qorti kompliet tgħid illi ġie osservat fil-kawża Josette Spiteri vs George Spiteri (Vol LXXXV-II-81) li "*Jinsab assodat fil-ġurisprudenza li jkun hemm difett serju ta' diskrezzjoni kemm il-darba jirriżulta li fil-mument tal-għoti ta' kunsens parti jew oħra tkun priva b'mod sostanzjali ossija gravi, minn dik il-fakolta' kritiko-estimattiva jew kritika valutattiva dwar l-oġġett tal-kunsens taż-żwieġ jew minn dik il-maturita' affettiva li hija presuppost għall-*

għażla libera dwar l-imsemmi oġġett. Għalhekk difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju mhux sempliċement nuqqas ta' ħsieb jew nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wieħed jagħmel għażliet jew jieħu deċiżjoni żbaljata (infatti deċiżjoni jew għażla żbaljata hi perfettament

kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' ġudizzju – PA Camilleri vs Camilleri deċiża fil-21 ta' Novembru, 1995). Li parti fiż-żwieġ ma tkunx fehmet suffiċjentement fis-sens li ma tkunx ħasbet biżżejjed jew ma tkunx irriflettiet biżżejjed fuq il-ħajja miżżewġa jew fuq drittijiet jew dmirijiet essenzjali tal-ħajja miżżewġa ma jammontax għal difett serju ta' diskrezzjoni (PA Selina Vella Haber vs Joseph Gatt deċiża fil-15 ta' April, 1996). Biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju kif ravviżat fl-artiklu 19 (1) (d) irid ikun hemm l-inkapaċita' psikika (mhux neċessarjament anomalija psikoloġika fis-sens mediku/psikjatriku) jew kostituzzjonali li wieħed jagħraf u jirrifletti u li jiddeċiedi l-liberament fuq l-oġġett tal-kunsens matrimonjali.

Konformament mal-premess sabiex l-azzjoni attriċi tirnexxi fuq il-kawżali jeħtieġ li jiġi pruvat sodisfaċentement li fil-mument tal-għoti tal-kunsens il-partijiet jew wieħed minnhom kien affett minn difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-ħajja matrimonjali u fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali li din timporta. 'In altri termini e' necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano, una discrezione che impegni per il futuro 'Bersini – ċitat fil-kawża Angela Spiteri Selvaggi vs Joseph Spiteri deċiża mill-Prim'Awla fl-4 ta' Novembru, 1994). L-obbligazzjonijiet essenzjali fil-ħajja matrimonjali huma bażati fuq il-kunċett ta' unjoni permanenti, esklussiva u rrevokabbli diretta għal komunjoni ta' ħajja u l-prokreazzjoni u t-trobbija tal-ulied. Din il-kapaċita', li hu jassumi dawn l-obbligi għandha teżisti fiż-żewġ partijiet (PA Charles Atkins vs Matilde Atkins deċiża 2 ta' Ottubru, 2003).

Iżda la deċiżjoni żbaljata u lanqas kull stat ta' immaturita' ma huma suffiċjenti biex jintegraw dan il-caput nullitatis. Ma hemmx bżonn li parti jkollha xi livell għoli ta' maturita' jew edukazzjoni iżda ta' l-inqas il-livell irid ikun li dik l-istess parti tkun kapaċi tagħmel il-valutazzjoni sħiħa, ponderata u libera dwar iż-żwieġ u dwar id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taż-

żwieġ (PA <u>Melanie Borg vs Joseph Borg</u> *deċiża 29 ta' Ottubru, 2003).*"

Fil-każ in eżami jidher li *ex admissis* l-attur kellu problema ta' xorb. Il-partijiet kellhom wieħed u għoxrin (21) sena u tnejn u għoxrin (22) sena rispettivament u kwindi għalkemm żgħar fl-eta' mhux tfal lanqas. Din tax-xorb kienet il-problema prinċipali għalkemm il-konvenuta qalet ukoll li kellu problema ta' logħob. Dan skond il-konvenuta rrenda lill-attur mhux kapaċi jidħol għar-responsabilitajiet taż-żwieġ. Forsi l-konvenuta setgħet tinduna b'din il-problema qabel ma żżewġet iżda wieħed jifhem ukoll li dik l-eta' wieħed jara l-problemi b'lenti differenti fis-sens li jħoss li kull problema tista' tingħeleb. Fil-fatt il-ħajja ħafna drabi turina li dan ma hux dejjem possibbli speċjalment fejn jidħlu vizji daqstant diffiċli biex wieħed jegħleb u jħalli warajh. Il-Qorti tħoss li problema serja ta' alkoliżmu fil-mument tal-kunsens irendi ż-żwieġ annullabbli.

Għal dawn il-mottivi l-Qorti tilqa' t-talba attriċi u tiddikjara null iż-żwieġ bejn il-kontendenti kontrattat fl-24 ta' Settembru, 1999. L-ispejjeż ikunu bla taxxa.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM------------------------------